

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prednesené 9. septembra 2021¹

Vec C-242/20

HRVATSKE ŠUME d.o.o., Zagreb, konajúca ako právna nástupkyňa spoločnosti HRVATSKE ŠUME javno poduzeće za gospodarenje šumama i šumskim zemljištima u Republici Hrvatskoj p.o., Zagreb,
proti
BP EUROPA SE, konajúcej ako právna nástupkyňa spoločnosti DEUTSCHE BP AG, ktorá koná ako právna nástupkyňa spoločnosti THE BURMAH OIL (Deutschland) GmbH

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Najvyšší obchodný súd, Chorvátsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Súdna spolupráca v občianskych a obchodných veciach – Súdna právomoc – Nariadenie (ES) č. 44/2001 – Žaloba o vrátenie plnenia poskytnutého bez právneho dôvodu z titulu bezdôvodného obohatenia – Kvalifikácia – Článok 5 bod 1 a článok 5 bod 3 – Osobitné právomoci v ‚zmluvných veciach‘ a vo ‚veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“

I. Úvod

1. Týmto návrhom na začatie prejudiciálneho konania Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Najvyšší obchodný súd, Chorvátsko) položil Súdnemu dvoru dve otázky týkajúce sa výkladu nariadenia (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach² (ďalej len „nariadenie Brusel I“).

2. Tieto otázky boli položené v rámci sporu medzi spoločnosťou HRVATSKE ŠUME d.o.o., Zagreb, založenou podľa chorvátskeho práva, a spoločnosťou BP EUROPA SE so sídlom v Hamburgu (Nemecko), ktorý sa týkal peňažnej sumy, ktorá bola v rámci exekučného konania zablokovaná na bankovom účte prvej uvedenej spoločnosti a prevedená do majetku druhej spoločnosti. Keďže toto konanie bolo neskôr vyhlásené za neplatné, žalobkyňa vo veci samej sa domáha vrátenia predmetnej sumy z titulu bezdôvodného obohatenia.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Nariadenie Rady z 22. decembra 2000 (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

3. V počiatočnej fáze, v ktorej sa nachádza spor vo veci samej, musí vnútroštátny súd určiť, či chorvátske súdy majú právomoc rozhodnúť o tomto návrhu na vrátenie alebo či o ňom majú rozhodovať skôr nemecké súdy ako súdy členského štátu, v ktorom má BP EUROPA sídlo. Odpoveď závisí najmä od toho, či takýto návrh spadá pod „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I.

4. Nie je to po prvýkrát, čo sa od Súdneho dvora žiada, aby rozhodol o kvalifikácii návrhov založených na bezdôvodnom obohatení s ohľadom na nariadenie Brusel I. Súdny dvor však zatiaľ nedal jednoznačnú odpoveď na otázku, či sa pravidlo právomoci vo „veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ stanovené v článku 5 bode 3 tohto nariadenia uplatňuje na tento typ návrhov. Vzhľadom na to, že toto ustanovenie má zo systematického hľadiska spojitost s pravidlom právomoci v „zmluvných veciach“, ktoré je obsiahnuté v článku 5 bode 1 uvedeného nariadenia, Súdny dvor má v prejednávanej veci príležitosť poskytnúť ucelenú odpoveď v súvislosti s týmito dvomi pravidlami.

5. V týchto návrhoch vysvetlím, že návrhy na vrátenie založené na bezdôvodnom obohatení sa *jednak* netýkajú „zmluvných vecí“ v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia Brusel I, okrem prípadov, keď úzko súvisia so zmluvným vzťahom, ktorý existuje alebo sa predpokladá, že existuje medzi stranami sporu, a *jednak* nespádajú pod „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 5 bodu 3 tohto nariadenia.

II. Právny rámec

A. Nariadenie Brusel I

6. V odôvodneniach 11 a 12 nariadenia Brusel I sa uvádza:

„(11) Normy súdnej právomoci [Pravidlá právomoci – *neoficiálny preklad*] musia byť vysoko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného a právomoc založená na tomto kritériu musí byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet konania [predmet sporu – *neoficiálny preklad*] alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iné kritérium väzby. ...

(12) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou [sporom – *neoficiálny preklad*] alebo na účely uľahčenia efektívneho výkonu súdnictva [riadneho výkonu spravodlivosti – *neoficiálny preklad*].“

7. Článok 2 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje:

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

8. Článok 5 uvedeného nariadenia v bodoch 1 a 3 stanovuje:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte:

1. a) v zmluvných veciach na súde podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby;

...

3. vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok;“

9. Nariadenie Brusel I bolo nahradené nariadením (EÚ) č. 1215/2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach³ (ďalej len „nariadenie Brusel Ia“). V súlade s článkom 66 tohto posledného uvedeného nariadenia sa však toto nariadenie uplatňuje len na konania začaté od 10. januára 2015. Keďže žaloba vo veci samej bola podaná 1. októbra 2014, na toto konanie sa uplatňuje z hľadiska *ratione temporis* nariadenie Brusel I.

B. Chorvátske právo

10. V chorvátskom práve sú pravidlá o bezdôvodnom obohatení obsiahnuté v § 1111 až 1120 zákon o obveznim odnosima (zákon o záväzkových vzťahoch, *Narodne novine*, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 a 29/18).

11. § 1111 tohto zákona stanovuje:

„1. Ak je časť majetku určitej osoby akýmkoľvek spôsobom prevedená do majetku inej osoby a tento prevod nemá základ v právnom úkone, súdnom rozhodnutí alebo rozhodnutí iného príslušného orgánu alebo zákone, osoba, ktorá získala tento majetkový prospech, je povinná ho vrátiť, alebo ak to nie je možné, nahradiť hodnotu získaného prospechu.

2. Prevodom majetku sa rozumie aj získanie majetkového prospechu z výkonu určitého rozhodnutia.

3. Povinnosť vrátiť majetkový prospech alebo nahradiť jeho hodnotu sa uplatní aj v prípade majetkového prospechu získaného z neúčinného dôvodu alebo z dôvodu, ktorý bol následne zrušený.“

III. Spor vo veci samej, prejudiciálne otázky a konanie na Súdnom dvore

12. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že k určitému dátumu Trgovački sud u Zagrebu (Obchodný súd Záhreb, Chorvátsko) nariadil na návrh spoločnosti THE BURMAH OIL (Deutschland) GmbH nútený výkon rozhodnutia v súvislosti s povinnosťou spoločnosti FUTURA d.o.o., Zagreb (Chorvátsko), a to prikázaním peňažnej pohľadávky, ktorú mala FUTURA d.o.o., Zagreb, voči tretej spoločnosti, a síce voči spoločnosti HRVATSKE ŠUME⁴, v prospech spoločnosti THE BURMAH OIL (Deutschland) GmbH.

13. HRVATSKE ŠUME podala na Vrhovni sud Republike Hrvatske (Najvyšší súd, Chorvátsko) mimoriadny opravný prostriedok, v ktorom sa domáhala určenia neplatnosti exekučných opatrení, ktoré boli voči nej nariadené. Keďže tento opravný prostriedok nemá odkladný účinok, nútený výkon rozhodnutia bol uskutočnený 11. marca 2003, keď jej bola z bankového účtu

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 12. decembra 2012 (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).

⁴ Konkrétne v rozhodnej dobe išlo o HRVATSKE ŠUME javno poduzeće za gospodarenje šumama i šumskim zemljištima u Republici Hrvatskoj p.o., Zagreb, ktorej právnou nástupkyňou sa následne stala HRVATSKE ŠUME d.o.o., Zagreb. Keďže táto okolnosť je pre prejednávajúcu vec irelevantná, na označenie ktorejkoľvek z týchto dvoch spoločností budem pre zjednodušenie uvádzať HRVATSKE ŠUME.

odpísaná suma vo výške 3 792 600,87 chorvátskych kún (HRK) (približne 503 331 eur) a prevedená na DEUTSCHE BP AG [ktorá sa medzitým stala právnou nástupkyňou spoločnosti THE BURMAH OIL (Deutschland)] z titulu vymáhania predmetnej pohľadávky.

14. V rámci žaloby podanej spoločnosťou HRVATSKE ŠUME Vrhovni sud (Najvyšší súd) rozsudkom z 21. mája 2009 rozhodol, že exekučné opatrenia prijaté voči tejto spoločnosti sú neplatné.

15. Návrhom z 1. októbra 2014 HRVATSKE ŠUME podala na Trgovački sud u Zagrebu (Obchodný súd Záhreb) žalobu o vrátenie založenú na bezdôvodnom obohatení⁵ proti spoločnosti BP EUROPA (ktorá sa medzitým stala právnou nástupkyňou spoločnosti DEUTSCHE BP). V tomto rámci žalobkyňa vo veci samej v podstate tvrdila, že rozsudok z 21. mája 2009, ktorý vydal Vrhovni sud (Najvyšší súd), odstránil právny základ pre prevod zablokovanej pohľadávky do majetku spoločnosti DEUTSCHE BP, v dôsledku čoho tak táto spoločnosť získala prospech z bezdôvodného obohatenia. BP EUROPA je preto povinná vrátiť spoločnosti HRVATSKE ŠUME predmetnú sumu zvýšenú o zákonné úroky.

16. BP EUROPA na svoju obhajobu vznesla námietku nedostatku právomoci chorvátskych súdov. Uznesením z 20. marca 2019 Trgovački sud u Zagrebu (Obchodný súd Záhreb) žalobu, ktorú podala HRVATSKE ŠUME, z tohto dôvodu zamietol. Tento súd sa v podstate domnieval, že vzhľadom na neexistenciu pravidla osobitnej právomoci vo veciach bezdôvodného obohatenia v nariadení Brusel Ia sa uplatní len všeobecné pravidlo právomoci súdov členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko, ktoré je stanovené v článku 4 ods. 1 tohto nariadenia. Žalobkyňa vo veci samej tak mala podať žalobu na nemecké súdy.

17. HRVATSKE ŠUME podala odvolanie proti tomuto uzneseniu na Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Najvyšší obchodný súd). Tento súd uvádza, že Trgovački sud u Zagrebu (Obchodný súd Záhreb) nesprávne odkázal na nariadenie Brusel Ia, pretože na žalobu podanú žalobkyňou vo veci samej sa uplatňuje z hľadiska *ratione temporis* nariadenie Brusel I.⁶ Navyše odvolací súd sa pýta, či chorvátske súdy môžu mať právomoc rozhodnúť o tejto žalobe na základe článku 5 bodu 3 alebo článku 22 bodu 5 nariadenia Brusel I. V tomto rámci sa tento súd *na jednej strane* pýta, či žaloba o vrátenie založená na bezdôvodnom obohatení spadá pod „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle prvého ustanovenia. *Na druhej strane* sa pýta, či predmetná žaloba spadá pod „konania o výkon rozsudku [rozhodnutí – neoficiálny preklad]“ v zmysle druhého ustanovenia, a to vzhľadom na skutočnosť, že k údajnému obohateniu došlo v súvislosti s exekučným konaním.

⁵ Vnútroštátny súd vysvetľuje, že podľa chorvátskych právnych noriem týkajúcich sa exekučného konania [pozri najmä § 58 bod 5 Ovršni zakon (exekučný zákon, *Narodne novine*, br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 121/05, 67/08, 139/10, 154/11 a 70/12)], ak sa uskutočnil nútený výkon rozhodnutia v súvislosti s určitým záväzkom a exekučné opatrenia sa následne vyhlásia za neplatné, možno v rámci toho istého exekučného konania podať návrh na vrátenie neoprávnene vymoženého majetku. Takýto návrh však musí byť podaný najneskôr do jedného roka odo dňa ukončenia tohto konania. V prejednávanej veci bol pritom rozsudok Vrhovni sud (Najvyšší súd) vydaný šesť rokov po vykonaní spornej exekúcie. V dôsledku toho musela HRVATSKE ŠUME podať žalobu o vrátenie mimo rámca pôvodného exekučného konania.

⁶ Pozri bod 9 vyššie.

18. Za týchto podmienok Visoki trgovački sud (Najvyšší obchodný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Patrí žaloba o vrátenie plnenia poskytnutého bez právneho dôvodu z titulu bezdôvodného obohatenia do rámca právomoci stanovenej v [nariadení Brusel I]] vo veciach ‚nárokov z mimozmluvnej zodpovedností‘ s ohľadom na skutočnosť, že článok 5 bod 3 tohto nariadenia okrem iného stanovuje, že ‚osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti, na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť k skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok‘?
2. Patria sporové konania začaté z dôvodu, že existuje lehota na nárokovanie vrátenia plnenia poskytnutého bez právneho dôvodu v rámci toho istého exekučného konania, do výlučnej právomoci podľa článku 22 bodu 5 [nariadenia Brusel I], ktorý stanovuje, že v oblasti výkonu rozhodnutí majú výlučnú právomoc súdy členského štátu, v ktorom sa rozsudok vykonal alebo sa má vykonať, bez ohľadu na bydlisko?“

19. Návrh na začatie prejudiciálneho konania zo 6. mája 2020 bol Súdnemu dvoru doručený 8. júna 2020. Chorvátska a česká vláda, ako aj Európska komisia predložili Súdnemu dvoru písomné pripomienky. V prejednávanej veci sa nekonalo pojednávanie.

IV. Analýza

20. Obe otázky položené vnútroštátnym súdom sa týkajú podľa nariadenia Brusel I⁷ právomoci súdov členských štátov Únie rozhodnúť o žalobe založenej na bezdôvodnom obohatení. V súlade so žiadosťou Súdneho dvora sa v týchto návrhoch zameriam na prvú z nich.

21. Na úvod je potrebné pripomenúť, že článok 2 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje ako *všeobecné pravidlo* právomoc súdov členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko. V prejednanom prípade je nesporné, že sídlo spoločnosti BP EUROPA je na účely uplatňovania tohto nariadenia v Nemecku.⁸ Podľa tohto ustanovenia tak majú právomoc nemecké súdy.

22. Nariadenie Brusel I však stanovuje aj pravidlá, ktoré za určitých okolností umožňujú žalobcovi žalovať žalovaného v inom členskom štáte.⁹ Toto nariadenie obsahuje najmä v článku 5 *pravidlá osobitnej právomoci* týkajúce sa rôznych „vecí“, ktoré poskytujú žalobcovi možnosť podať žalobu na jednom alebo niekoľkých ďalších súdoch.

23. Takéto pravidlá existujú najmä v „zmluvných veciach“ a vo „veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“. V prípade žalôb, ktoré spadajú do prvej kategórie, článok 5 bod 1 nariadenia Brusel I umožňuje žalobcovi obrátiť sa na súd „podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je

⁷ Je nesporné, že na žalobu podanú spoločnosťou HRVATSKE ŠUME sa vzťahuje nariadenie Brusel I. V prvom rade táto žaloba spadá do vecnej pôsobnosti tohto nariadenia, pretože jednak bola podaná v rámci cezhraničného sporu a jednak spadá (*a priori*) pod „občianske a obchodné veci“ v zmysle článku 1 ods. 1 tohto nariadenia. Ďalej uvedená žaloba spadá do osobnej pôsobnosti uvedeného nariadenia, pretože pravidlá právomoci, ktoré toto nariadenie stanovuje, sa v zásade uplatňujú v prípadoch, ak má žalovaný bydlisko na území jedného z členských štátov (pozri odôvodnenie 8 uvedeného nariadenia) a sídlo spoločnosti BP EUROPA sa nachádza v Nemecku (pozri bod 21 vyššie). *Napokon*, ako už bolo vysvetlené v bode 9 vyššie, táto žaloba spadá do časovej pôsobnosti toho istého nariadenia.

⁸ Podľa článku 60 ods. 1 nariadenia Brusel I majú obchodné spoločnosti na účely tohto nariadenia bydlisko predovšetkým v mieste, kde majú registrované sídlo.

⁹ Pozri v tomto zmysle článok 3 ods. 1 nariadenia Brusel I.

predmetom žaloby“. Pokiaľ ide o žaloby, ktoré spadajú do druhej kategórie, článok 5 bod 3 tohto nariadenia stanovuje, že ich možno podať na súd „podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok“.

24. To, či žalobca môže využiť tieto možnosti voľby právomoci, závisí od kvalifikácie žaloby podanej žalobcom. Vnútroštátny súd pritom kladie práve otázku kvalifikácie. V podstate sa pýta, či žaloba o vrátenie založená na bezdôvodnom obohatení, akou je žaloba, ktorú podala HRVATSKE ŠUME, sa pri neexistencii osobitného pravidla v nariadení Brusel I týka „vecí nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ uvedených v článku 5 bode 3 tohto nariadenia. Napokon ide o určenie, či chorvátsky súd, na ktorý táto spoločnosť podala žalobu, môže, alebo nemôže odvodiť svoju právomoc z tohto ustanovenia.

25. Ako som uviedol v úvode týchto návrhov, kvalifikácia žalôb založených na bezdôvodnom obohatení s ohľadom na nariadenie Brusel I nie je vo vlastnom zmysle slova novou otázkou v judikatúre Súdneho dvora.¹⁰ Súdny dvor už totiž rozhodoval vo viacerých veciach, ktoré sa týkali tejto problematiky v súvislosti s rôznymi ustanoveniami tohto nariadenia.¹¹ Doposiaľ však jednoznačne nerozhodol o otázke, ktorá bola položená v prejednávanej veci.¹²

26. Vnútroštátny súd sa rovnako ako česká vláda a Komisia prikláňa k názoru, že žaloba založená na bezdôvodnom obohatení patrí do pôsobnosti článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I. Rovnako ako chorvátska vláda tento názor nezastávam. V tomto rámci spresňujem, že hoci sa prvá prejudiciálna otázka týka len uvedeného článku 5 bodu 3, toto ustanovenie je systematicky spojené, ako bude podrobne uvedené nižšie, s článkom 5 bodom 1 tohto nariadenia. Nie je totiž možné zaujať stanovisko k prvému ustanoveniu bez toho, aby sme najprv vylúčili druhé ustanovenie. Preto ich budem preskúmať postupne (časť B). Ešte predtým sa budem stručne zaoberať právnym inštitútom bezdôvodného obohatenia, ako vyplýva z vnútroštátnych právnych systémov členských štátov (oddiel A).

¹⁰ V týchto návrhoch budem odkazovať na veci týkajúce sa Dohovoru o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach podpísaného v Bruseli 27. septembra 1968 (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32) (ďalej len „Bruselský dohovor“), nariadenia Brusel I (ktoré nahradilo tento dohovor) a nariadenia Brusel Ia (ktoré prepracovalo prvé nariadenie) bez toho, aby som medzi týmito prepismi rozlišoval. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora totiž možno výklad Súdneho dvora, ktorý sa týka ustanovení Bruselského dohovoru a nariadenia Brusel I, použiť na ustanovenia nariadenia Brusel Ia (a naopak), pokiaľ sú tieto ustanovenia „rovnocenné“. Tak je to najmä v prípade článku 5 bodov 1 a 3 prvých dvoch právnych predpisov na jednej strane a článku 7 bodov 1 a 2 tretieho právneho predpisu na druhej strane [pozri najmä rozsudok z 24. novembra 2020, Wikingerhof (C-59/19, ďalej len „rozsudok Wikingerhof“, EU:C:2020:950, bod 20 a citovaná judikatúra)].

¹¹ Pozri rozsudky z 27. septembra 1988, Kalfelis (189/87, ďalej len „rozsudok Kalfelis“, EU:C:1988:459); z 28. marca 1995, Kleinwort Benson (C-346/93, EU:C:1995:85); z 11. apríla 2013, Sapir a i. (C-645/11, EU:C:2013:228); z 20. apríla 2016, Profit Investment SIM (C-366/13, EU:C:2016:282); z 28. júla 2016, Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:607), ako aj z 12. októbra 2016, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763).

¹² Táto otázka už bola položená vo veciach, v ktorých boli vydané rozsudky z 28. marca 1995, Kleinwort Benson (C-346/93, EU:C:1995:85), a z 28. júla 2016, Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:607). V prvom rozsudku však Súdny dvor vyhlásil, že nemá právomoc rozhodovať, zatiaľ čo v druhom rozhodol, že nie je potrebné odpovedať na otázku z dôvodu, že predmetná žaloba nespadá do pôsobnosti nariadenia Brusel I. Naopak, generálny advokát Wahl venoval tejto otázke značný priestor vo svojich návrhoch vo veci Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:225, body 48 až 75), z ktorých budem vychádzať. Napokon, hoci rozsudok Kalfelis neposkytol jednoznačnú odpoveď na tú istú otázku, obsahuje v tomto ohľade určité usmernenie (pozri body 73 a 74 nižšie).

A. Hlavné znaky bezdôvodného obohatenia

27. Pokiaľ je mi známe, všetky vnútroštátne právne systémy členských štátov poznajú v tej či onej podobe právny inštitút bezdôvodného obohatenia (nazývaný aj „nespravodlivé“, „neodôvodnené“ alebo tiež „neoprávnené“ obohatenie).¹³ Na základe tohto inštitútu je osoba, ktorá získa bezdôvodné obohatenie na úkor inej osoby, povinná ho tejto osobe vrátiť.¹⁴ Vo všeobecnosti sa platí, že uvedený inštitút je vyjadrením zásady spravodlivého zaobchádzania, podľa ktorej sa nikto nesmie obohacovať na úkor inej osoby.¹⁵

28. Obrisy tohto inštitútu sa v jednotlivých členských štátoch líšia. Predovšetkým niektoré vnútroštátne právne predpisy, ako sú maďarské a poľské právne predpisy, obsahujú komplexný pojem bezdôvodného obohatenia, ktorému zodpovedá jediná žaloba, historicky nazývaná *de in rem verso*. Iné vnútroštátne právne predpisy, medzi ktoré patria dánske, španielske, francúzske alebo aj rakúske právne predpisy, upravujú rôzne varianty tohto inštitútu a im zodpovedajúce žaloby, pričom vydanie plnenia poskytnutého bez právneho dôvodu (*condictio indebiti*) sa tu okrem iného odlišuje od iných foriem bezdôvodného obohatenia. Okrem toho sa líši aj právna kategória, do ktorej sa tento inštitút a jeho prípadné varianty zaraďujú. Napríklad vo francúzskom práve spada bezdôvodné obohatenie (a neoprávnené platby) pod „kvázi zmluvy“, čo je pojem, ktorý iné právne poriadky, ako napríklad nemecké právo, nepoznajú, zatiaľ čo v prípade *Common law* patrí uvedený inštitút do novšieho právneho odvetvia označovaného ako *law of restitution*.¹⁶

29. Tieto drobné rozdiely však nie sú rozhodujúce pri uplatňovaní pravidiel medzinárodného práva súkromného Únie. Predovšetkým sa mi nezdá potrebné rozlišovať medzi neoprávnenou platbou a bezdôvodným obohatením, keďže druhý uvedený pojem – chápaný v širšom zmysle – zahŕňa prvý uvedený pojem. Navyše na presnej klasifikácii tohto posledného uvedeného inštitútu vo vnútroštátnom práve každého členského štátu až tak nezáleží ako na skutočnosti, že vo všeobecnosti patrí do *kategórie sui generis*, ktorá okrem iného nie je spojená ani so zmluvným právom, ani s pravidlami uplatniteľnými na občianskoprávnu zodpovednosť.

30. Vo vnútroštátnych právnych systémoch členských štátov totiž bezdôvodné obohatenie predstavuje *autonómny zdroj záväzku*. Presnejšie, prijatie takéhoto obohatenia vedie k vzniku *záväzku vrátenia*. Prijemca bezdôvodného obohatenia je povinný vrátiť poškodenému majetkový prospech (alebo prípadne jeho peňažný ekvivalent), ktorý príjemca neoprávnené získal na úkor poškodeného. Právo tak usiluje o nápravu nespravodlivej situácie tým, že nariaďuje obnovenie *status quo ante*. Žalobca sa tejto povinnosti dovoľáva v žalobe o vrátenie bezdôvodného obohatenia.¹⁷ Pre zjednodušenie tak budem ďalej v týchto návrhoch hovoriť o žalobe (žalobách) alebo o návrhu (návrhoch) na vrátenie založených na bezdôvodnom obohatení.

¹³ Pokiaľ ide o porovnávaciu analýzu, pozri VON BAR, C., a i. (ed.): *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR) – Interim Outline Edition; prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group)*. Sellier, European Law Publishers, München, 2008, zv. IV, kniha VII („Unjustified enrichment“), s. 3843 a nasl., najmä s. 3850 až 3874. Bezdôvodné obohatenie existuje aj v hmotnom práve Únie [pozri najmä rozsudky z 18. decembra 2014, Somvao (C-599/13, EU:C:2014:2462, body 35 a 36), ako aj zo 16. novembra 2006, Masdar (UK)/Komisia (T-333/03, EU:T:2006:348, bod 94 a citovaná judikatúra)].

¹⁴ Pokiaľ ide o podobnú definíciu, pozri článok VII.-1:101 ods. 1 DCFR.

¹⁵ Pozri najmä návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mazák vo veci Masdar (UK)/Komisia (C-47/07 P, EU:C:2008:342, bod 47). Ako uvádza vnútroštátny súd, bezdôvodné obohatenie vychádza z *conditiones* (*condictio indebiti*, *condictio sine causa* atď.) rímskeho práva (pozri najmä ROMANI, A.-M.: Enrichissement injustifié. In: *Répertoire de droit civil*. Dalloz, február 2018, § 21).

¹⁶ Pozri najmä VON BAR, C., a i.: c. d., s. 3860 až 3865.

¹⁷ Pozri rozsudok zo 16. decembra 2008, Masdar (UK)/Komisia (C-47/07 P, EU:C:2008:726, body 44 a 47), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:225, bod 61).

31. V týchto rôznych vnútroštátnych právnych predpisoch uplatnenie takejto žaloby spravidla predpokladá splnenie *štyroch podmienok*, a to (1) obohatenie žalovaného, (2) ochudobnenie žalobcu, (3) existencia vzájomného vzťahu medzi obohatením a ochudobnením, ako aj (4) neexistencia „dôvodu“ (inými slovami právneho základu), ktorý by ich odôvodňoval.¹⁸

32. HRVATSKE ŠUME tvrdí, že tieto podmienky, tak ako sú stanovené v chorvátskom práve, sú v prejednávanej veci splnené. Ako vysvetľuje vnútroštátny súd, zablokovanie niekoľkých miliónov HRK na bankovom účte žalobkyne vo veci samej a prevod tejto sumy do majetku spoločnosti THE BURMAH OIL (Deutschland) viedlo k obohateniu druhej spoločnosti a zodpovedajúcemu ochudobneniu prvej spoločnosti. Hoci „dôvod“ tohto prevodu majetku pôvodne tkvel v exekučnom konaní vedenom spoločnosťou THE BURMAH OIL (Deutschland) proti FUTURA a konkrétne v exekučných opatreniach, ktoré nariadil Trgovački sud u Zagrebu (Obchodný súd Záhreb) proti spoločnosti HRVATSKE ŠUME, Vrhovni sud Republike Hrvatske (Najvyšší súd) tieto opatrenia vyhlásil za neplatné a tým tento „dôvod“ spätne zrušil.¹⁹

B. Kvalifikácia návrhov na vrátenie založených na bezdôvodnom obohatení s ohľadom na článok 5 bod 1 a článok 5 bod 3 nariadenia Brusel I

33. Po uvedení hlavných znakov bezdôvodného obohatenia je teraz potrebné preskúmať *kvalifikáciu* návrhov, ktoré majú takýto základ s ohľadom na článok 5 bod 1 a článok 5 bod 3 nariadenia Brusel I. V tejto súvislosti treba vykonať niekoľko metodických pripomenutí.

34. Vzhľadom na neexistenciu definícií v nariadení Brusel I Súdny dvor opakovane rozhodol, že „zmluvné veci“ uvedené v prvom ustanovení a „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ uvedené v druhom ustanovení predstavujú autonómne pojmy práva Únie, ktoré sa majú vykladať predovšetkým s ohľadom²⁰ na *systém* a *ciele* tohto nariadenia, a to s cieľom zaručiť vo všetkých členských štátoch jednotné uplatňovanie pravidiel právomoci, ktoré toto nariadenie stanovuje. Väzba návrhu s jednou alebo druhou kategóriou teda nezávisí ani od riešenia stanovených vnútroštátnym právom súdu, na ktorý bola žaloba podaná (tzv. „*lex fori*“), ani od kvalifikácie v rozhodnom práve (tzv. „*lex causae*“).²¹

35. Pokiaľ ide na jednej strane o *systém* nariadenia Brusel I, Súdny dvor opakovane rozhodol, že toto nariadenie vychádza zo všeobecného pravidla právomoci súdov členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko, stanoveného v článku 2 ods. 1 tohto nariadenia, zatiaľ čo pravidlá osobitnej právomoci uvedené najmä v jeho článku 5 predstavujú výnimky z tohto všeobecného pravidla, ktoré sa ako také majú vykladať reštriktívne.²²

¹⁸ Obohatenie má „dôvod“, ak je odôvodnené zmluvou, jednostranným aktom, právnym záväzkom, súdnym rozhodnutím atď. [pozri najmä rozsudok zo 16. decembra 2008, Masdar (UK)/Komisia (C-47/07 P, EU:C:2008:726, bod 46)]. Okrem toho je žaloba o vrátenie, ktorá je založená na bezdôvodnom obohatení, spravidla prípustná len subsidiárne, t. j. ak poškodený nemá iný právny prostriedok na získanie toho, čo sa mu dlhuje [pozri najmä návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mazák vo veci Masdar (UK)/Komisia (C-47/07 P, EU:C:2008:342, body 47 a 48)].

¹⁹ Pozri body 12 až 15 vyššie.

²⁰ Dôležité sú aj všeobecné zásady, ktoré vyplývajú z vnútroštátnych právnych systémov (pozri poznámku pod čiarou 50 nižšie).

²¹ Pozri najmä rozsudky z 22. marca 1983, Peters Bauunternehmung (34/82, EU:C:1983:87, body 9 a 10); Kalfelis (body 15 a 16), ako aj Wikingerhof (bod 25).

²² Pozri najmä rozsudky Kalfelis (bod 19); z 27. októbra 1998, Réunion européenne a i. (C-51/97, EU:C:1998:509, bod 16), ako aj Wikingerhof (bod 26).

36. Pokiaľ ide na druhej strane o *ciele* nariadenia Brusel I, z jeho odôvodnenia 12 vyplýva, že pravidlá osobitnej právomoci stanovené v článku 5 bode 1 a v článku 5 bode 3 tohto nariadenia sledujú predovšetkým²³ ciele blízkosti a riadneho výkonu spravodlivosti. V tejto súvislosti Súdny dvor opakovane rozhodol, že možnosť, ktorú tieto ustanovenia poskytujú žalobcovi, bola na účely užitočnej organizácie konania zavedená s ohľadom na existenciu osobitne úzkej väzby medzi návrhom a súdom rozhodujúcim o tomto návrhu vo „veciach“, ktorých sa týkajú.²⁴

37. S prihliadnutím na tieto všeobecné úvahy Súdny dvor vo svojej judikatúre postupne definoval „zmluvné veci“ a „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“.

38. *Na jednej strane* z ustálenej judikatúry Súdneho dvora, ktorú zaviedol rozsudok Handte²⁵, vyplýva, že uplatnenie článku 5 bodu 1 nariadenia Brusel I „predpokladá určenie právneho záväzku slobodne prevzatého jednou osobou voči druhej osobe, o ktorý sa opiera žaloba žalobcu“²⁶. Inými slovami „zmluvné veci“ v zmysle tohto ustanovenia zahŕňajú akýkoľvek návrh založený na takomto záväzku.²⁷

39. *Na druhej strane* v súlade s judikatúrou, ktorá je takisto ustálená, vychádzajúcou z rozsudku Kalfelis, ktorá bola spresnená v rozsudku Wikingerhof, „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I zahŕňajú „akúkoľvek žalobu, ktorej cieľom je vyvodiť zodpovednosť žalovaného a ktorá nespadá pod zmluvné veci“ v zmysle článku 5 bodu 1 tohto nariadenia, „t. j. že sa nezakladá na práv[nom] [záväzku], s ktor[ým] slobodne súhlasila jedna osoba vo vzťahu k druhej osobe“²⁸.

40. Zo spoločného výkladu týchto dvoch definícií vyplýva, že – ako som vysvetlil v návrhoch, ktoré som predniesol vo veci Wikingerhof,²⁹ a ako Súdny dvor rozhodol v rozsudku Wikingerhof³⁰ – zaradenie návrhu do „zmluvných vecí“ v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia Brusel I alebo do „vecí nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 5 bodu 3 tohto nariadenia *závisí od záväzku, ktorý je základom tohto návrhu*.

41. „Test“ kvalifikácie v podstate spočíva v *identifikácii záväzku*, na ktorý sa odvoláva žalobca proti žalovanému, a následne v *určení povahy tohto záväzku*, ktorá závisí od skutočnosti alebo aktu, z ktorého *tento záväzok vyplýva*. Ako uvediem neskôr, ak daný záväzok vyplýva zo zmluvy alebo z inej formy dobrovoľného záväzku jednej osoby voči druhej osobe, tento záväzok má, a na základe dedukcie aj návrh, „zmluvnú“ povahu v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia Brusel I. Naopak, ak predmetný záväzok vyplýva zo „skutočnosti, ktorá zakladá nárok

²³ Cieľom pravidiel právomoci stanovených v nariadení Brusel I je vo všeobecnosti zabezpečiť právnu istotu a v tomto rámci posilniť právnu ochranu osôb usadených na území členských štátov. Z tohto dôvodu musia byť tieto pravidlá dobre predvídateľné: žalobca musí mať možnosť ľahko určiť súdy, na ktoré môže podať žalobu, a žalovaný musí mať možnosť rozumne predvídať súdy, na ktorých môže byť žalovaný [pozri odôvodnenie 11 tohto nariadenia, ako aj rozsudok zo 17. júna 2021, Mittelbayerischer Verlag (C-800/19, EU:C:2021:489, bod 25 a citovaná judikatúra)].

²⁴ Pozri najmä rozsudky zo 6. októbra 1976, Industrie Tessili Italiana Como (12/76, EU:C:1976:133, bod 13); z 20. februára 1997, MSG (C-106/95, EU:C:1997:70, bod 29), ako aj Wikingerhof (body 28 a 37).

²⁵ Rozsudok zo 17. júna 1992 (C-26/91, EU:C:1992:268, bod 15).

²⁶ Rozsudky z 20. januára 2005, Engler (C-27/02, EU:C:2005:33, body 50 a 51); z 28. januára 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 39), ako aj z 11. novembra 2020, Ellmes Property Services (C-433/19, EU:C:2020:900, bod 37).

²⁷ Pozri návrhy, ktoré som predniesol vo veci Wikingerhof (C-59/19, ďalej len „návrhy, ktoré som predniesol vo veci Wikingerhof“, EU:C:2020:688, bod 36).

²⁸ Pozri najmä rozsudky Kalfelis (bod 18); z 1. októbra 2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, bod 36), ako aj Wikingerhof (bod 23).

²⁹ Pozri najmä body 6, 39, 46, 49, 90 a 118.

³⁰ Pozri rozsudok Wikingerhof (bod 31).

z mimozmluvnej zodpovednosti“, majú záväzok a návrh povahu „nároku z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 5 bodu 3 tohto nariadenia.³¹ Napokon, ak je tento zdroj iný, je uplatnenie týchto dvoch ustanovení vylúčené.

42. V tejto súvislosti nariadenie (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I)³² (ďalej len „nariadenie Rím I“) na jednej strane a nariadenie (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II)³³ (ďalej len „nariadenie Rím II“) na druhej strane poskytujú užitočné usmernenia pri určovaní povahy daného záväzku, a teda pri rozhodovaní o kvalifikácii návrhu, ktorý je jeho základom. Aj keď totiž tieto nariadenia nemajú úplne rovnakú pôsobnosť ako článok 5 bod 1 a článok 5 bod 3 nariadenia Brusel I³⁴, predstavujú však v oblasti kolíznych noriem náprotivok týchto ustanovení, pričom tieto tri nariadenia treba vykladať, pokiaľ je to len možné, koherentne.³⁵

43. Po týchto pripomenutiach v nasledujúcich oddieloch vysvetlím, prečo návrhy na vrátenie založené na bezdôvodnom obohatení v zásade nepatria medzi „zmluvné veci“ s výnimkou niektorých prípadov (oddiel 1) a prečo nespadajú pod „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ (oddiel 2).

1. Návrhy na vrátenie založené na bezdôvodnom obohatení v zásade nepatria pod „zmluvné veci“

44. Ako som uviedol v bode 38 vyššie, „zmluvné veci“ v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia Brusel I zahŕňajú akýkoľvek návrh založený na „slobodne prevzatom právnom záväzku“, teda na „zmluvnom záväzku“ v autonómnom zmysle, v akom tento pojem chápe medzinárodné právo súkromné Únie.³⁶ Takýto záväzok vyplýva zo zmluvy alebo z inej formy dobrovoľného záväzku jednej osoby voči druhej osobe.³⁷

45. V rámci návrhu na vrátenie založenom na bezdôvodnom obohatení pritom záväzok vrátenia, na ktorý sa odvoláva žalobca, vo všeobecnosti nevyplýva z takéhoto dobrovoľného záväzku žalovaného voči nemu. Tento záväzok naopak vzniká nezávisle od vôle príjemcu bezdôvodného obohatenia. Keď v prejednávanej veci predchodkyňa spoločnosti BP EUROPA začala exekučné konanie, ktoré viedlo k jej obohateniu, jej vôľa sa obmedzovala len na toto konanie. Nemala v úmysle zaviazat sa voči spoločnosti HRVATSKE ŠUME. Uvedený záväzok vrátenia v skutočnosti vyplýva priamo zo zákona, ktorý z dôvodov spravodlivého zaobchádzania spája právne účinky s neexistenciou „dôvodu“, ktorý by toto obohatenie odôvodňoval.

³¹ Pozri návrhy, ktoré som predniesol vo veci Wikingerhof (bod 49, ako aj citované odkazy). Pokiaľ ide o nedávne uplatnenie tohto „testu“, pozri rozsudok z 25. marca 2021, Obala i lučice (C-307/19, EU:C:2021:236, body 88 a 89).

³² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady zo 17. júna 2008 (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6).

³³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 11. júla 2007 (Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 40).

³⁴ Pozri body 77 a 78 nižšie.

³⁵ Pozri odôvodnenie 7 nariadení Rím I a Rím II, ako aj návrhy, ktoré som predniesol vo veci Wikingerhof (bod 5).

³⁶ Súdny dvor navyše uplatnil túto definíciu na nariadenie Rím I [pozri rozsudok z 21. januára 2016, ERGO Insurance a Gjensidige Baltic (C-359/14 a C-475/14, EU:C:2016:40, bod 44)].

³⁷ Zdôrazňujem, že každý záväzok vrátane „zmluvného záväzku“ má svoj primárny pôvod v zákone. Otázkou však je, či podľa zákona je povinnosť uložená dlžníkovi *na základe zmluvy, alebo iného dobrovoľného záväzku dlžníka*, alebo nezávisle od takéhoto záväzku [pozri v tomto zmysle rozsudok Wikingerhof (body 33 a 34)]. Pokiaľ ide o rôzne druhy dobrovoľných záväzkov uznané Súdnym dvorom v jeho judikatúre, pozri návrhy, ktoré som predniesol vo veci Wikingerhof (bod 37).

46. V dôsledku toho záväzok, ktorého základom je bezdôvodné obohatenie, spravidla nepredstavuje „slobodne prevzatý právny záväzok“ v zmysle judikatúry týkajúcej sa článku 5 bodu 1 nariadenia Brusel I. Návrhy na vrátenie založené na takomto obohatení tak v zásade nepatria medzi „zmluvné veci“ uvedené v tomto ustanovení.³⁸

47. Text nariadenia Rím II tento výklad potvrdzuje. Z článku 2 ods. 1 tohto nariadenia totiž vyplýva, že záväzok vrátenia vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia sa považuje za „mimozmluvný záväzok“, na ktorý sa vzťahuje uvedené nariadenie³⁹ a ktorý je predmetom osobitných kolíznych noriem upravených v článku 10 toho istého nariadenia.

48. Vyššie uvedený výklad je *však* potrebné upraviť. Ako totiž veľmi správne poznamenala Komisia, návrhy na vrátenie založené na bezdôvodnom obohatení možno podať v rôznych kontextoch. Konkrétne, hoci takýto návrh možno uplatniť medzi osobami, ktoré nie sú inak viazané žiadnym právnym vzťahom, ako je to *a priori* v prípade spoločností HRVATSKE ŠUME a BP EUROPA⁴⁰, môže takisto úzko súvisieť so zmluvným vzťahom, ktorý existuje alebo sa predpokladá, že existuje, medzi stranami sporu.

49. Ako však Súdny dvor rozhodol v rozsudku Profit Investment SIM⁴¹, návrh na vrátenie plnení poskytnutých na základe neplatnej zmluvy (nulitnej, neplatnej *ex tunc*, atď.) patrí medzi „zmluvné veci“ v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia Brusel I. Rovnaký výklad sa podľa môjho názoru uplatní aj v prípade návrhov na vrátenie po zrušení zmluvy z dôvodu jej neplnenia alebo neoprávnenej platby uskutočnenej v rámci zmluvy, napríklad ak zmluvný dlžník splatí dlh vo vyššej sume, ako je jeho skutočná výška.

50. Ak keď sú totiž takéto návrhy na vrátenie niekedy (ale nie vždy) v hmotnom práve založené na pravidlách bezdôvodného obohatenia⁴², treba ich na účely uplatňovania pravidiel právomoci stanovených v nariadení Brusel I považovať za návrhy vyplývajúce zo zmluvy. Žalobca sa v podstate odvoláva na „zmluvný záväzok“, ktorý je podľa jeho názoru neplatný alebo ktorý žalovaný nespĺnil, alebo ktorý považuje za „nadmerne plnený“, aby odôvodnil svoje právo na

³⁸ Pozri v tom istom zmysle MINOIS, M.: *Recherche sur la qualification en droit international privé des obligations*. LGDJ, Paris, 2020, s. 263. Plne si uvedomujem skutočnosť, že Súdny dvor v rozsudku zo 14. mája 2009, *Ilsinger* (C-180/06, EU:C:2009:303, bod 57), uviedol z titulu *obiter dictum*, že návrhy, ktoré majú „predzmluvn[ú] alebo [kvázi] zmluvn[ú]“ povahu, spadajú systematicky pod článok 5 bod 1 nariadenia Brusel I. Avšak podľa môjho názoru tu ide o nešťastnú formuláciu. Navyše skutočnosť, že počnúc rozsudkom zo 17. septembra 2002, *Tacconi* (C-334/00, EU:C:2002:499), je stanovené, že predzmluvná zodpovednosť nespadá pod článok 5 bod 1 nariadenia Brusel I, ale pod článok 5 bod 3 tohto nariadenia (pozri poznámku pod čiarou 80 nižšie), kategória „kvázi zmlúv“, ktorá v niektorých vnútroštátnych právnych poriadkoch zahŕňa bezdôvodné obohatenie (pozri bod 28 vyššie), nemôže vo všeobecnosti spadať pod ten istý článok 5 bod 1, a to z dôvodov, ktoré som práve vysvetlil.

³⁹ Pozri rozsudok z 21. januára 2016, *ERGO Insurance a Gjensidige Baltic* (C-359/14 a C-475/14, EU:C:2016:40, body 45 a 46). Pozri tiež analogicky rozsudok zo 16. decembra 2008, *Masdar (UK)/Komisia* (C-47/07 P, EU:C:2008:726, bod 48).

⁴⁰ Rozhodnutie vnútroštátneho súdu neobsahuje nijaké informácie o prípadných zmluvných vzťahoch, ktoré by boli na pozadí prejednávanej veci. Z toho vyplýva, že *na jednej strane* THE BURMAH OIL (Deutschland) bola veriteľkou spoločnosti FUTURA. Predmetná pohľadávka mohla pochádzať zo zmluvy medzi týmito dvomi spoločnosťami. *Na druhej strane* FUTURA bola údajne veriteľkou spoločnosti HRVATSKE ŠUME. Medzi týmito dvomi spoločnosťami teda mohla tiež existovať zmluva. Naproti tomu medzi spoločnosťami THE BURMAH OIL (Deutschland) a HRVATSKE ŠUME *a priori* neexistoval nijaký zmluvný vzťah (pozri bod 12 vyššie).

⁴¹ Rozsudok z 20. apríla 2016 (C-366/13, EU:C:2016:282, body 55 a 58).

⁴² Ak je totiž zmluva, na základe ktorej boli poskytnuté plnenia, vyhlásená za neplatnú, obohatenie príjemcu týchto plnení stráca svoj „dôvod“ [pozri rozsudok zo 16. decembra 2008, *Masdar (UK)/Komisia* (C-47/07 P, EU:C:2008:726, bod 55)]. Rovnako tak nemá nijaký „dôvod“ preplatoť dlžníka zo zmluvného záväzku, pretože ide nad rámec toho, čo bolo právne odôvodnené. V niektorých právnych poriadkoch vrátane francúzskeho a maďarského práva však vrátenie po zániku zmluvy podlieha osobitným zmluvným pravidlám (pozri najmä VON BAR, C., a i.: c. d., s. 3860).

vrátenie, ktoré predstavuje požadovanú „nápravu“ (*remedy*). Takýto návrh sa teda v podstate zakladá na predmetnom „zmluvnom záväzku“, keďže záväzok vrátenia, na ktorý sa odvoláva žalobca, neexistuje samostatne.⁴³

51. Navyše je v súlade s cieľmi blízkosti a riadneho výkonu spravodlivosti, ktoré sleduje článok 5 bod 1 nariadenia Brusel I, že súd, ktorý má právomoc rozhodovať o sporoch vyplývajúcich zo zmluvy, môže rozhodnúť o dôsledkoch jej neplatnosti, nesplnenia alebo jej „nadmerného plnenia“ a okrem iného o vrátení, ktoré z nich vyplýva.⁴⁴ Právomoc by sa najmä nemala líšiť podľa toho, či sa žalobca v reakcii na nesplnenie zmluvnej povinnosti zo strany žalovaného domáha náhrady škody alebo zrušenia zmluvy a vrátenia poskytnutých plnení.⁴⁵ Navyše rozhodnutie o takýchto návrhoch na vrátenie v podstate vyžaduje, aby súd, na ktorý sa podala žaloba, rozhodoval o otázkach zmluvnej povahy (ako sú v závislosti od prípadu otázky obsahu predmetného zmluvného záväzku, jeho platnosti alebo spôsobu, akým ho mal žalovaný splniť) na základe posúdenia zodpovedajúcich dôkazov. Existuje teda osobitne úzka väzba medzi návrhom a súdom podľa „miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby“ v zmysle tohto ustanovenia.⁴⁶

52. Okrem toho na *jednej strane* článok 12 ods. 1 písm. c) a e) nariadenia Rím I stanovuje, že rozhodné právo pre zmluvu (tzv. *lex contractus*) upravuje dôsledky nesplnenia zmluvných záväzkov a dôsledky neplatnosti zmluvy. Normotvorca Únie teda zaujal stanovisko v prospech „zmluvnej“ povahy návrhov na vrátenie po zrušení alebo neplatnosti zmluvy, ako aj záväzkov, ktoré z nej vyplývajú. *Na druhej strane* z článku 10 ods. 1 nariadenia Rím II vyplýva, že ak sa mimozmluvný záväzok vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia týka už existujúceho zmluvného vzťahu medzi zmluvnými stranami (zvyčajne vtedy, keď zmluvný dlžník zaplatí viac, ako je skutočná dlžná suma), rozhodným právom pre tento záväzok je právo, ktorým sa riadi tento vzťah, teda *lex contractus*. Súlad medzi týmito dvoma nariadeniami a nariadením Brusel I je tak v maximálnej možnej miere zabezpečený.

2. Návrhy na vrátenie založené na bezdôvodnom obohatení nepatria pod „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“

53. Pokiaľ ide teraz o článok 5 bod 3 nariadenia Brusel I, pripomínam, že z judikatúry vychádzajúcej z rozsudku Kalfelis, ktorá je citovaná v bode 39 vyššie, vyplývajú dve kumulatívne podmienky: návrh spadá pod „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ *po prvé* „je jeho cieľom vyvodiť zodpovednosť žalovaného“ a *po druhé* „nesúvisí so ‚zmluvnými vecami‘“ v zmysle článku 5 bodu 1 tohto nariadenia.

⁴³ Pozri analogicky návrhy, ktoré som predniesol vo veci Wikingerhof (bod 99). V tomto kontexte je tiež možné uvažovať o tom, že povinnosť vrátenia je uložená zákonom z dôvodu zmluvy, ktorá zaväzuje alebo údajne zaväzuje strany (pozri poznámku pod čiarou 37 vyššie).

⁴⁴ V tom istom zmysle pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci Profit Investment SIM (C-366/13, EU:C:2015:274, body 69 až 82); BRIGGS, A.: *Civil Jurisdiction and Judgments*. Informa Law, Oxon, 2009, 5. vydanie, s. 225 až 227; MAGNUS, U., a MaANKOWSKI, P.: *Brussels Ibis Regulation – Commentary*, Otto Schmidt, Köln, 2016, s. 174 až 176; HARTLEY, T.: *Civil Jurisdiction and Judgments in Europe – The Brussels I Regulation, the Lugano Convention, and the Hague Choice of Court Convention*, Oxford University Press, Oxford, 2017, s. 111; GRUŠIĆ, U.: „Unjust enrichment and the Brussels I Regulation“. In: *International & Comparative Law Quarterly*, 2019, zv. 68, č. 4, s. 837 až 868, najmä s. 849 až 861, ako aj MINOIS, M.: c. d., s. 322.

⁴⁵ Vo všeobecnosti by kvalifikácia nemala závisieť od „nápravy“ (*remedy*), ktorú požaduje žalobca (pozri poznámku pod čiarou 82 nižšie).

⁴⁶ Pozri bod 36 vyššie. Zdôrazňujem, že keďže „zmluvné plnenie, ktoré je predmetom žaloby“ v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia Brusel I, je – pokiaľ ide o takéto žaloby o vrátenie – podľa môjho názoru zmluvný záväzok uvedený v žalobe, ktorý je neplatný, nesplnený žalovaným alebo „nadmerné plnený“ žalobcom (pozri bod 50 vyššie), právomoc má súd podľa miesta, kde tento záväzok bol alebo mal byť splnený [v tomto zmysle pozri návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:397, bod 64)].

54. Z predchádzajúceho oddielu vyplýva, že návrhy na vrátenie založené na bezdôvodnom obohatení nesúvisia so „zmluvnými vecami“, pretože nie sú založené na „slobodne prevzatom právnom záväzku“, ale na „mimozmluvnom záväzku“, a to okrem prípadov, ktoré úzko súvisia s predchádzajúcim zmluvným vzťahom, ktorý existuje alebo sa predpokladá, že existuje, medzi stranami sporu.

55. Zostáva teda preskúmať, či takýto návrh „smeruje k vyvodeniu zodpovednosti žalovaného“ v zmysle „judikatúry Kalfelis“.

56. Ako som už uviedol, rovnako ako chorvátska vláda nezastávam tento názor.⁴⁷

57. V prvom rade pripomínam, že článok 5 bod 3 nariadenia Brusel I priznáva právomoc vo „veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ súdu „podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok“. Identifikácia takejto „skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, je teda na uplatnenie tohto ustanovenia nevyhnutná. To je teda predpokladom každého návrhu vo „veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“.

58. Počnúc rozsudkom Bier⁴⁸ Súdny dvor rozdelil pojem „skutočnosť, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I na dve samostatné pojmy: „škoda“ (inými slovami „ujma“) a „príčinná udalosť, ktorá viedla k tejto škode“⁴⁹. V tomto rámci Súdny dvor poukázal na základné prvky mimozmluvnej zodpovednosti, ako vyplývajú zo všeobecných zásad, ktoré vychádzajú zo systémov vnútroštátneho práva členských štátov.⁵⁰ Rozhodol tak, že „mimozmluvná zodpovednosť môže vzniknúť len za predpokladu, že je možné preukázať príčinnú súvislosť medzi škodou a skutočnosťou, ktorá zapríčinila jej vznik“⁵¹.

59. V dôsledku toho návrh „smeruje k vyvodeniu zodpovednosti žalovaného“ v zmysle rozsudku Kalfelis, ak je založený na „skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, ktorú možno pripísať žalovanému a ktorá spôsobila škodu žalobcovi.⁵² V súlade s judikatúrou Súdneho dvora a všeobecnými zásadami uvedenými v predchádzajúcom bode je takáto

⁴⁷ Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:225, bod 58), a návrhy, ktoré som predniesol vo veci Wikingerhof (poznámka pod čiarou 66). Pozri *a contrario* návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Darmon vo veci Shearson Lehman Hutton (C-89/91, neuverejnené, EU:C:1992:410, bod 102).

⁴⁸ Rozsudok z 30. novembra 1976 (21/76, EU:C:1976:166).

⁴⁹ Pozri rozsudok z 30. novembra 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166, body 13 až 15).

⁵⁰ Pozri rozsudok z 30. novembra 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166, bod 17). V tejto súvislosti Súdny dvor v niektorých prípadoch rozhodol, že pojmy použité v nariadení Brusel I sa musia vykladať jednak s ohľadom na ciele a systém tohto nariadenia a jednak s ohľadom na všeobecné zásady, ktoré vyplývajú zo všetkých systémov vnútroštátneho práva [pozri najmä rozsudok z 25. marca 2021, Obala i lučice (C-307/19, EU:C:2021:236, bod 60 a citovaná judikatúra)]. Kategórie uvedené v nariadení Brusel I totiž preberajú pojmy vychádzajúce z občianskeho, obchodného a procesného práva („zmluva“, „delikt“ atď.), ktorých význam nemožno odvodiť len s ohľadom na ciele a systém tohto nariadenia. Na účely autonómnej definície týchto pojmov Súdny dvor výslovne alebo implicitne vychádza najmä z tých istých zásad, ktoré umožňujú určiť „podstatu“ každého z nich. Vo všetkých sporných prípadoch by mala prevládať kvalifikácia, ktorá je najviac v súlade s cieľmi a systémom uvedeného nariadenia [pozri analogicky návrhy, ktoré som predniesol vo veci Verein für Konsumenteninformation (C-272/18, EU:C:2019:679), bod 47]].

⁵¹ Rozsudok z 30. novembra 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166, bod 16). Pozri tiež rozsudky zo 16. júla 2009, Zuid-Chemie (C-189/08, EU:C:2009:475, bod 28); z 18. júla 2013, ÖFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, bod 34), ako aj z 21. apríla 2016, Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, bod 41).

⁵² Pozri rozsudok z 21. apríla 2016, Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, body 39 a 40).

„skutočnosť, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, protiprávnym konaním, teda konaním alebo opomenutím, ktoré je v rozpore s povinnosťou alebo zákazom uloženým každému zákonom a spôsobuje škodu inej osobe.⁵³

60. Vnútroštátny súd si však kladie otázku, či si rozlišovanie uskutočnené v článku 5 bode 3 nariadenia Brusel I vo viacerých jazykových verziách medzi „vecami nárokov z deliktuálnej zodpovednosti“ a „vecami nárokov z kvázi deliktuálnej zodpovednosti“ nevyžaduje širší výklad pôsobnosti tohto ustanovenia. V tomto rámci sa prikláňa k názoru, že druhý pojem by mohol na rozdiel od prvého zahŕňať aj iné právne skutočnosti ako „skutočnosti, ktoré zakladajú nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“.

61. Podľa môjho názoru to tak nie je. Súdny dvor správne vo svojej judikatúre týkajúcej sa článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I nikdy nerozlišoval medzi „deliktami“ a „kvázi deliktami“. Okrem toho, že toto rozlišovanie sa neuvádza vo všetkých jazykových verziách tohto nariadenia⁵⁴, prítomnosť pojmu „kvázi delikt“ v niektorých z nich nemá za cieľ rozšíriť rozsah uplatňovania tohto ustanovenia. V skutočnosti ide o výpožičku z francúzskeho práva, ktoré má tú zvláštnosť, že oddeľuje občianskoprávnu zodpovednosť, ktorá vzniká v dôsledku úmyselných konaní (deliktov) od občianskoprávnej zodpovednosti vyplývajúcej zo skutočností, ktoré zakladajú nárok z mimozmluvnej zodpovednosti, spáchaných z neopatrnosti alebo nedbanlivosti (kvázi delikty)⁵⁵. Stručne povedané, uvedený pojem v príslušných verziách len uvádza, že toto ustanovenie sa vzťahuje na „skutočnosti, ktoré zakladajú nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, bez ohľadu na to, či boli spáchané úmyselne, alebo z nedbanlivosti.⁵⁶ „Delikty“ a „kvázi delikty“ sú dva varianty tých istých „skutočností“. Navyše ako uvádza samotný vnútroštátny súd, aj v prípade, že by pojem „kvázi delikt“ zahŕňal iné druhy právnych skutočností, uvedený článok 5 bod 3 by pre dotknuté návrhy nestanovoval kritérium právomoci.

62. Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že návrh „smeruje k vyvodu zodpovednosť žalovaného“ v zmysle rozsudku Kalfelis, a preto súvisí s „vecami nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I, pokiaľ je založený na mimozmluvnom záväzku, ktorý – ako som vysvetlil v bode 41 vyššie – vyplýva zo „skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“ („delikt“ a „kvázi delikt“), ako je vymedzená v bode 59 vyššie.⁵⁷ Naopak, návrh založený na mimozmluvnom záväzku, ktorý vyplýva z inej právnej skutočnosti,

⁵³ Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. septembra 2002, Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, body 25 a 27); z 1. októbra 2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, body 41 a 42); z 18. júla 2013, ÓFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, body 35 až 38); z 21. apríla 2016, Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, bod 50), ako aj Wikingerhof (body 33, 34 a 36). Myšlienka protiprávneho konania vyplýva z rôznych jazykových verzií nariadenia Brusel I [pozri najmä taliansku jazykovú verziu („in materia di *illeciti civili* dolosi o colposi“) a holandskú jazykovú verziu („*onrechtmatige daad*“) (kurzívou zvýraznil generálny advokát)]. Nemožno však vylúčiť, že článok 5 bod 3 tohto nariadenia sa uplatňuje aj na osobitné prípady zodpovednosti bez zavinenia, v rámci ktorých zákon stanovuje, že niektoré činnosti, ktoré sú inak legálne, zakladajú zodpovednosť za osobitnú škodu, ktorú spôsobia inej osobe. V prejednávanej veci však nejde o tento osobitný prípad.

⁵⁴ Podľa môjho prieskumu sa pojem „kvázi delikt“ objavuje v určitej forme v článku 5 bode 3 nariadenia Brusel I v bulharskej, českej, nemeckej, gréckej, anglickej, francúzskej, chorvátskej, talianskej, lotyšskej, litovskej, maďarskej, maltskej, poľskej, rumunskej, slovinskej a španielskej jazykovej verzii. Tento pojem sa nevyskytuje v dánskej, estónskej, holandskej, portugalskej, slovenskej, fínskej a švédskej jazykovej verzii tohto nariadenia.

⁵⁵ Pozri článok 1241 francúzskeho code civil (občiansky zákonník). Toto rozlišovanie okrem iného jasne vyplýva z talianskej jazykovej verzie nariadenia Brusel I („in materia di *illeciti civili dolosi o colposi*“) (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

⁵⁶ Pozri najmä DICKINSON, A.: *The Rome II Regulation*. Oxford University Press, 2008, s. 347 a 348, ako aj MAGNUS, U., a MANKOWSKI, P.: c. d., s. 271. Okrem toho podľa môjho názoru aj prípady objektívnej zodpovednosti, ktoré výhradne závisia od zistení skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti, nezávisle na akomkoľvek nemajetkovom prvku, patria do pôsobnosti tohto ustanovenia.

⁵⁷ Pozri návrhy, ktoré som predniesol vo veci Wikingerhof (bod 46). Z opačnej perspektívy Súdny dvor už použil pojem „pohľadávka vyplývajúca z protiprávneho aktu zakladajúceho mimozmluvnú zodpovednosť“ [rozsudok z 25. októbra 2012, Folien Fischer a Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, bod 43)].

ako je „skutočnosť, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, nespadá do pôsobnosti tohto ustanovenia. Stručne povedané, uvedené ustanovenie sa nevzťahuje na všetky mimozmluvné záväzky, ale na ich podkategóriu, ktorú kvalifikujem ako „deliktuálne a kvázi deliktuálne záväzky“.

63. Hoci teda kategória, ktorú tvoria „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“, ako je vyložená v rozsudku Kalfelis, zahŕňa širokú škálu typov zodpovednosti⁵⁸, nejde však na rozdiel od toho, čo navrhuje Komisia, o „zostatkovú kategóriu“, ktorá by pohlcovala akýkoľvek návrh založený na občianskoprávnom alebo obchodnom záväzku, ktorý nie je „zmluvný“ v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia Brusel I.⁵⁹ V tomto rozsudku Súdny dvor len uviedol, že toto ustanovenie a článok 5 bod 3 tohto nariadenia *sa vzájomne vylučujú*, keďže ten istý návrh na určenie občianskoprávnej zodpovednosti nemôže spadať pod obidve ustanovenia súčasne.⁶⁰ Existujú však návrhy, ktoré nesúvisia ani s jedným z týchto ustanovení z dôvodu, že sú založené na záväzkoch, ktoré nie sú ani „zmluvné“, ani „mimozmluvné“.

64. V *druhom rade*, hoci sa návrh na vrátenie založený na bezdôvodnom obohatení v zásade opiera o mimozmluvný záväzok⁶¹, tento záväzok však nevyplýva zo „skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, ktorú možno pripísať žalovanému v zmysle článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I.⁶² Ako totiž uviedol vnútroštátny súd, bezdôvodné obohatenie nemožno považovať za takúto „skutočnosť“. Na rozdiel od toho, čo tvrdia česká vláda a Komisia, nejde teda o „kvázi delikt“ v zmysle tohto ustanovenia.

65. Záväzok vrátenia, ktorý je základom takéhoto návrhu, totiž vyplýva z prijatia obohatenia žalovaným a z neexistencie (alebo v prejednávanej veci retroaktívneho zániku) „dôvodu“, ktorý by ho odôvodňoval.⁶³ Ako teda správne tvrdí chorvátska vláda, takýto návrh *nepredpokladá akékoľvek konanie alebo opomenutie, ktoré zakladá nárok na náhradu škody, pripísateľné žalovanému*. Predmetný záväzok vznikol spontánne, *nezávisle* od jej správania.⁶⁴

66. Česká vláda v reakcii na to v podstate uvádza, že skutočnosť, ktorá viedla k obohateniu (a to v prejednávanej veci vykonanie exekučného konania žalovanou vo veci samej, ktoré bolo následne vyhlásené za neplatné), by sa mala postaviť na roveň „skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, v zmysle článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I.

67. Podľa môjho názoru však takéto postavenie na roveň nie je namieste. V *prvom rade* prísne vzaté, záväzok, ktorý je základom návrhu na vrátenie založeného na bezdôvodnom obohatení, nevyplýva zo skutočnosti, ktorá viedla k tomuto obohateniu, ale zo samotného obohatenia. *Ďalej*

⁵⁸ Pozri rozsudok z 30. novembra 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166, bod 18). Pokiaľ ide o rôzne príklady, pozri návrhy, ktoré som predniesol vo veci Wikingerhof (bod 48).

⁵⁹ Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Gulmann vo veci Reichert a Kockler (C-261/90, neuvverejnené, EU:C:1992:78, Zb. s. 2169); návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jacobs vo veci Engler (C-27/02, EU:C:2004:414, body 53 až 57), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci Feniks (C-337/17, EU:C:2018:487, bod 98). V rozsudkoch z 27. októbra 1998, Réunion européenne a i. (C-51/97, EU:C:1998:509, bod 24); z 13. marca 2014, Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, bod 27), ako aj z 28. januára 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 44), Súdny dvor síce uviedol, že pokiaľ predmetné návrhy nesúvisia so „zmluvnými vecami“, majú sa považovať za návrhy, ktoré spadajú pod „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“. Súdny dvor však použil túto argumentáciu z dôvodu, že tieto návrhy sa v každom prípade zakladali na protiprávnom konaní, ktoré možno pripísať žalovanému a ktoré spôsobilo žalobcovi škodu. Jedinou otázkou bolo, či je táto zodpovednosť „zmluvná“, alebo „mimozmluvná“.

⁶⁰ Pozri rozsudok Wikingerhof (bod 26).

⁶¹ Pozri bod 54 vyššie.

⁶² V tom istom zmysle pozri House of Lords (Spojené kráľovstvo), rozsudok z 30. októbra 1997, Kleinwort Benson Ltd v. City of Glasgow District Council [1997] UKHL 43; MAGNUS, U., a MANKOWSKI, P.: c. d., s. 272; GAUDEMET-TALLON, H.: *Compétence et exécution des jugements en Europe*. LGDJ, Paris, 4. vydanie, 2010, s. 219; GRUŠIĆ, U.: c. d., s. 86, ako aj MINOIS, M.: c. d., s. 262 až 265.

⁶³ Pozri bod 32 vyššie.

⁶⁴ V tomto zmysle pozri rozsudok zo 16. decembra 2008, Masdar (UK)/Komisia (C-47/07 P, EU:C:2008:726, bod 49), a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:225, bod 62).

túto skutočnosť nemožno vždy pripísať žalovanému. V mnohých prípadoch ju bude naopak možné pripísať žalobcovi – ktorý napríklad omylom previedol neoprávnenú sumu peňazí. *Napokon*, aj keď sa v prejednávanej veci exekučné konanie uskutočnilo na návrh žalovanej vo veci samej, nemožno to považovať za „skutočnosť, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, keďže takéto konanie nie je vôbec protiprávne a nespôsobilo v právnom zmysle slova „škodu“ žalobkyni vo veci samej.

68. Komisia odpovedá, že „skutočnosťou, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, v zmysle článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I, je skutočnosť, že žalovaná vo veci samej nevrátila žalobkyni vo veci samej sporné obohatenie, čím porušila § 1111 zákona o záväzkových vzťahoch.⁶⁵

69. Toto tvrdenie nemôže uspieť. Údajný záväzok vrátenia totiž teoreticky existoval skôr, než ho žalovaná vo veci samej prípadne odmietla splniť. Domnievať sa, že uvedený záväzok vyplýva zo správania žalovanej vo veci samej, by teda bolo argumentáciou v kruhu. Predmetný záväzok má svoj pôvod v počiatočnej fáze: pripomínam, že vznikol v okamihu prijatia bezdôvodného obohatenia (alebo v prejednávanej veci v čase, keď bolo exekučné konanie vyhlásené za neplatné *ex tunc*).

70. Navyše, ak by sa samotná skutočnosť, že žalovaný nesplnil už existujúci záväzok, mala posúdiť ako „skutočnosť, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, článok 5 bod 3 nariadenia Brusel I by mal mimoriadne širokú pôsobnosť, pretože žaloba v občianskych a obchodných veciach je zvyčajne založená na nesplnení údajného záväzku žalovaným.⁶⁶

71. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, táto situácia nie je porovnateľná so situáciou, o ktorú ide vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Austro-Mechana⁶⁷, na ktorý sa takisto odvoláva vnútroštátny súd. Okolnosti tejto veci sú totiž podľa môjho názoru veľmi špecifické.

72. Treba pripomenúť, že v tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že návrh smerujúci k získaniu „primeranej kompenzácie“ stanovenej v článku 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29/ES o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti⁶⁸, ako je návrh spoločnosti kolektívnej správy autorských práv Austro-Mechana proti spoločnostiam Amazon, spadá pod „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I.⁶⁹ Základom tohto návrhu bol záväzok zaplatiť túto „kompenzáciu“, ktorý bol spoločnostiam Amazon uložený rakúskym právom z dôvodu uvedenia záznamových nosičov na trh na rakúskom území.⁷⁰ Nešlo o protiprávne konanie. Toto správanie však prispelo k škode spôsobenej nositeľom práv vyhotovovaním rozmnoženín ich chránených diel na súkromné použitie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je pritom účelom uvedenej „kompenzácie“ náhrada tejto škody. Austro-Mechana ako spoločnosť kolektívnej správy vyberala tú istú „kompenzáciu“ v mene nositeľov práv, ktorých zastupovala. Škoda, na ktorú si táto

⁶⁵ Uvedený v bode 11 vyššie.

⁶⁶ Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:225, bod 61). Takýto výsledok je v rozpore so zásadou restriktívneho výkladu tohto ustanovenia (pozri bod 83 nižšie).

⁶⁷ Rozsudok z 21. apríla 2016 (C-572/14, EU:C:2016:286).

⁶⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 (Ú. v. ES L 167, 2001, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230).

⁶⁹ Pripomínam, že členské štáty, ktoré vo svojich právnych predpisoch zavedú výnimku z práva na vyhotovenie rozmnoženiny priznaného nositeľom práv pre rozmnoženiny ich predmetov ochrany na súkromné použitie (tzv. výnimka „pre rozmnoženinu na súkromné použitie“), musia upraviť poskytovanie „primeranej kompenzácie“ v prospech týchto nositeľov práv. Aj keď by v zásade túto „kompenzáciu“ mali zaplatiť používatelia, ktorí takéto rozmnoženiny vyhotovujú, členské štáty môžu tiež uložiť zaplatenie tejto kompenzácie osobám, ktoré uvádzajú na trh záznamové nosiče, ktoré umožňujú vyhotovenie uvedených rozmnoženín [pozri článok 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29 a rozsudok z 21. apríla 2016, Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, body 17 až 26, ako aj citovaná judikatúra)].

⁷⁰ Pozri rozsudok z 21. apríla 2016, Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:286, bod 37).

spoločnosť nárokovala, bola teda v skutočnosti škoda týchto nositeľov. Stručne povedané, záväzok, na ktorom sa zakladal návrh, skutočne vyplýval – s prihliadnutím na všetky okolnosti – zo „skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“. ⁷¹ Navyše rakúske sudy mali najlepšie predpoklady posúdiť škodu, ktorá bola týmto nositeľom spôsobená rozmnoženiami na súkromné použitie vyhotovenými rakúskymi spotrebiteľmi (ktoré záviseli od počtu záznamových nosičov predaných v Rakúsku spoločnosťami Amazon), a teda rozhodnúť o výške „primeranej kompenzácie“, ktorú majú tieto spoločnosti zaplatiť. ⁷²

73. V *treťom rade* výklad, podľa ktorého návrh na vrátenie založený na bezdôvodnom obohatení nespadá do pôsobnosti článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I, je podľa môjho názoru potvrdený inou časťou rozsudku Kalfelis. Pripomínam, že vo veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, podal jednotliviec žalobu proti svojej banke po neúspešných burzových transakciách a v tomto rámci vzniesol kumulatívne návrhy založené na troch typoch dôvodov, a to na zmluvnej zodpovednosti, mimozmluvnej zodpovednosti a napokon na bezdôvodnom obohatení. V tejto súvislosti vnútroštátny súd okrem iného položil Súdnemu dvoru otázku, či súd, ktorý má na základe článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I právomoc rozhodovať o návrhu založenom na mimozmluvnej zodpovednosti, má takisto akcesoricky právomoc, pokiaľ ide o návrhy založené na zmluvnej zodpovednosti a na bezdôvodnom obohatení.

74. Súdny dvor odpovedal na túto otázku tak „že „súd, ktorý má podľa [článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I] právomoc rozhodovať o časti žaloby týkajúcej sa mimozmluvnej zodpovednosti, nemá právomoc rozhodnúť o ostatných častiach tej istej žaloby, ktoré sa *mimozmluvnej zodpovednosti netýkajú*“ ⁷³. V kontexte pripomenutom v predchádzajúcom bode pritom výraz „ktoré sa mimozmluvnej zodpovednosti netýkajú“ implicitne, ale nevyhnutne odkazuje na zmluvnú zodpovednosť a *bezdôvodné obohatenie*.

75. V *štvrtom rade* na rozdiel od českej vlády a Komisie sa domnievam, že výklad nariadenia Rím II nevyvracia, ale naopak podporuje výklad navrhovaný v týchto návrhoch.

76. Hoci, ako som uviedol v bode 47 vyššie, toto nariadenie zahŕňa medzi „mimozmluvné záväzky“, ktoré spadajú do jeho pôsobnosti, záväzky, ktoré vyplývajú z bezdôvodného obohatenia, patria v rámci uvedeného nariadenia do *osobitnej kategórie*. ⁷⁴

77. Konkrétne, nariadenie Rím II *na jednej strane* obsahuje vo svojej kapitole II pravidlá uplatniteľné na mimozmluvné záväzky, ktoré vyplývajú zo „skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“. Tento pojem má podľa môjho názoru rovnaký význam ako rovnaký pojem uvedený v článku 5 bode 3 nariadenia Brusel I. ⁷⁵ Týka sa teda „deliktuálnych a kvázi deliktuálnych záväzkov“ uvedených v bode 62 vyššie. ⁷⁶ Stručne povedané, táto kapitola II sa v zásade vzťahuje na rovnaké záväzky ako uvedený článok 5 bod 3. ⁷⁷

⁷¹ Tento rozsudok tak spadá pod osobitné prípady uvedené v poznámke pod čiarou 53 vyššie.

⁷² V tomto zmysle pozri návrhy, ktoré som predniesol vo veci Austro-Mechana (C-572/14, EU:C:2016:90, bod 93). Naproti tomu v prejednávanej veci takáto blízkosť podľa môjho názoru neexistuje (pozri body 84 až 89 nižšie).

⁷³ Rozsudok Kalfelis (bod 19) (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

⁷⁴ To je v súlade so skutočnosťou, že v hmotnom práve členských štátov spadá bezdôvodné obohatenie do kategórie *sui generis* (pozri bod 29 vyššie).

⁷⁵ Vzhľadom na snahu o súdržnosť pri výklade týchto dvoch nariadení vyjadrenej normotvorcom Únie (pozri bod 42 vyššie).

⁷⁶ Na rozdiel od niektorých jazykových verzií nariadenia Brusel I sa v nariadení Rím II neodkazuje na pojem „kvázi delikt“. V odôvodneniach 11 a 12 tohto posledného uvedeného nariadenia sa však uvádza, že kolízne normy, ktoré obsahuje, sa uplatňujú okrem iného na „mimozmluvnú zodpovednosť“ a na „objektívnu zodpovednosť“.

⁷⁷ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. júla 2016, Verein für Konsumenteninformation (C-191/15, EU:C:2016:612, bod 39). Až na to, že vecná pôsobnosť nariadenia Brusel I obsahuje výnimky, ktoré nie sú v nariadení Rím II, a naopak.

78. Na druhej strane nariadenie Rím II obsahuje v kapitole III pravidlá uplatniteľné na mimozmluvné záväzky spôsobené „inak ako civilným deliktom [inou skutočnosťou, ako je skutočnosť, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti – *neoficiálny preklad*]“⁷⁸. Na návrhy založené na dotknutých záväzkoch by sa z povahy veci nemal vzťahovať článok 5 bod 3 nariadenia Brusel I.⁷⁹ Táto kapitola III pritom zahŕňa bezdôvodné obohatenie. Táto klasifikácia tak potvrdzuje, že záväzok vrátenia, ktorý je základom návrhu založeného na takomto obohatení, nie je založený na „skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, v zmysle uvedeného článku 5 bodu 3.⁸⁰

79. *Vzhlľadom na vyššie uvedené* sa domnievam, že na návrhy na vrátenie založené na bezdôvodnom obohatení sa nevzťahuje článok 5 bod 3 nariadenia Brusel I.⁸¹

80. Na rozdiel od toho, čo naznačuje česká vláda, tento výklad nevedie k odopretiu spravodlivosti. V situáciách, keď sa článok 5 bod 1 tohto nariadenia neuplatňuje⁸², z toho jednoducho vyplýva, že osoba podliehajúca súdnej právomoci nemá možnosť voľby právomoci na podanie žaloby založenej na bezdôvodnom obohatení, ktorú bude treba podať na súdy členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko, a to v súlade so všeobecným pravidlom stanoveným v článku 2 ods. 1 uvedeného nariadenia.⁸³

81. *Okrem toho* tento výsledok je *po prvé* plne v súlade so systémom nariadenia Brusel I. Pripomínam, že tento systém je založený práve na zásade právomoci súdu podľa bydliska žalovaného.⁸⁴ V tejto súvislosti Súdny dvor opakovane rozhodol, že toto všeobecné pravidlo, ktoré je vyjadrením príslovia *actor sequitur forum rei*⁸⁵, je vysvetlené skutočnosťou, že žalovaný sa

⁷⁸ Pozri odôvodnenie 29 nariadenia Rím II.

⁷⁹ Znovu odkazujem na bod 62 vyššie. V tomto rozsahu je pôsobnosť nariadenia Rím II podľa môjho názoru širšia ako pôsobnosť článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I. Je pravda, že v rozsudku zo 17. septembra 2002, Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499), Súdny dvor rozhodol, že žaloba, ktorou sa uplatňuje predzmluvná zodpovednosť, spadá pod „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle tohto ustanovenia, zatiaľ čo normotvorca Únie kategorizoval „*culpa in contrahendo*“ v článku 12 nariadenia Rím II ako „škodu spôsobenú inak ako civilným deliktom [inou skutočnosťou, ako je skutočnosť, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti – *neoficiálny preklad*]“. To má za následok určitú nekonzistenciu. Ako totiž Súdny dvor rozhodol, povinnosť nahradiť škodu spôsobenú neodôvodneným prerušením zmluvných rokovaní vyplýva skutočne zo „skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“, ktorú možno pripísať žalovanému, a to z porušenia právnych predpisov, ktoré vyžadujú, aby strany v prípade takýchto rokovaní konali v dobrej viere (pozri body 25 a 27 uvedeného rozsudku).

⁸⁰ Tvrdenie Komisie uvedené na s. 8 dôvodovej správy k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky („Rím II“) predloženému 22. júla 2003 [COM(2003) 427 v konečnom znení], podľa ktorého bezdôvodné obohatenie patrí pod „kvázi delikty“, je preto podľa môjho názoru nesprávne. „Kvázi delikty“ patria ako „skutočnosti, ktoré zakladajú nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“ – na rozdiel od bezdôvodného obohatenia – do kapitoly II nariadenia Rím II.

⁸¹ Zdôrazňujem, že rozhodujúce nie je to, že predmetom takéhoto návrhu je *vrátenie majetku*. Ako som uviedol v bode 41 vyššie, kvalifikácia návrhu závisí od *základu* záväzku, na ktorom je tento návrh založený, a nie od „nápravy“ (*remedy*), ktorú požaduje žalobca. Podľa môjho názoru teda návrhy na vrátenie, ktoré sú založené na „skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“ (pozri pojem „restitution for wrongdoing“ v *Common law*), spadajú pod článok 5 bod 3 nariadenia Brusel I (pozri v rovnakom zmysle MAGNUS, U., a MANKOWSKI, P.: c. d., s. 272). To isté platí *mutatis mutandis* v rámci nariadenia Rím II (pozri DICKINSON, A.: c. d., s. 301 až 307, 496 a 497).

⁸² Pozri body 44 až 52 vyššie.

⁸³ Situácia sa teda výrazne odlišuje od situácie, o ktorú išlo v rozsudku zo 16. decembra 2008, Masdar (UK)/Komisia (C-47/07 P, EU:C:2008:726), ktorú uviedla česká vláda. V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že súdy Únie, ktoré majú na základe článku 268 a článku 340 druhého odseku ZFEÚ výlučnú právomoc rozhodovať o žalobách „vo veciach mimozmluvnej zodpovednosti“ podaných proti Únii, majú tiež z tohto titulu právomoc rozhodovať o žalobe založenej na bezdôvodnom obohatení (pozri bod 48 tohto rozsudku). Opačný výklad by pritom podľa Súdneho dvora viedol k odopretiu spravodlivosti. Keďže vnútroštátne súdy majú totiž v systéme Zmluvy o FEÚ právomoc rozhodovať o „zmluvnej zodpovednosti“ Únie a súdy Únie o jej „mimozmluvnej zodpovednosti“, reštriktívny výklad druhého pojmu by potenciálne viedol k vzniku negatívneho kompetenčného sporu, pokiaľ by ani vnútroštátne súdy, ani súdy Únie neboli oprávnené o takejto žalobe rozhodnúť (pozri bod 49 uvedeného rozsudku). Naopak, v systéme nariadenia Brusel I tento problém neexistuje.

⁸⁴ Pozri bod 35 vyššie.

⁸⁵ Táto zásada vyjadruje myšlienku, že žalobca musí žalovať žalovaného na súdoch podľa bydliska žalovaného.

môže v zásade ľahšie brániť pred súdmi svojho bydliska.⁸⁶ Táto voľba zvýhodniť žalovaného je zasa odôvodnená tým, že žalovaný je v súdnom konaní spravidla v slabšom postavení, keďže ho neinicioval a žaloba žalobcu smeruje proti nemu.⁸⁷

82. Nemožno teda tvrdiť, ako to robí Komisia, že vo veciach občianskoprávných a obchodných záväzkov by nemalo existovať „právne vákuum“ medzi článkom 5 bodom 1 a článkom 5 bodom 3 nariadenia Brusel I, a že by preto mala vždy existovať alternatíva právomoci súdov členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko. Ak by boli vždy k dispozícii ďalšie súdy, ktoré by mali právomoc, stanovené v týchto ustanoveniach, všeobecné pravidlo by ustúpilo do pozadia a žalobca by bol výrazne zvýhodnený v rozpore s vôľou normotvorcu Únie.⁸⁸

83. Naopak, v súlade s tým, čo som práve vysvetlil, Súdny dvor opakovane rozhodol, že článok 5 bod 3 nariadenia Brusel I sa má – ako výnimka z tohto všeobecného pravidla – vykladať reštriktívne v tom zmysle, že neumožňuje „výklad, ktorý by išiel nad rámec prípadov výslovne uvedených“ v tomto ustanovení.⁸⁹ Vykladať pojem „skutočnosť, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti“ tak široko, ako navrhuje česká vláda a Komisia, by pritom viedlo práve k uplatneniu tohto ustanovenia na situáciu, ktorú výslovne nepredpokladá, a to na situáciu bezdôvodného obohatenia.⁹⁰

84. *Po druhé* nie som presvedčený, že ciele blízkosti a riadneho výkonu spravodlivosti, ktoré sú základom článku 5 bodu 3 nariadenia Brusel I⁹¹, si vyžadujú odlišný výklad.

85. Okrem toho, že tieto ciele v nijakom prípade neumožňujú odchyliť sa od znenia uvedeného článku 5 bodu 3, totiž pochybujem, že v prejednávanej veci existuje „osobitne úzka“ väzba medzi návrhom vo veci samej a chorvátskym súdom, na ktorý sa obrátila žalobkyňa vo veci samej, a teda či má tento súd nevyhnutne lepšie predpoklady ako nemecké súdy na to, aby rozhodol o tvrdeniach tejto spoločnosti, t. j. aby určil, či sú splnené podmienky takéhoto obohatenia⁹², predovšetkým z hľadiska zhromažďovania a posúdenia dôkazov, ktoré sú v tomto ohľade relevantné.

86. Vnútroštátny súd, rovnako ako česká vláda a Komisia, zastáva názor, že ide o tento prípad, pretože udalosť, ktorá viedla k obohateniu, a to exekučné konanie začaté predchodkyňou spoločnosti BP EUROPA, nastala v Chorvátsku. Všetky relevantné skutočnosti sú teda spojené s touto krajinou, zatiaľ čo len bydlisko žalovanej vo veci samej je v Nemecku.

87. Aby však bolo možné rozhodnúť o návrhu na vrátenie založenom na bezdôvodnom obohatení, treba predovšetkým určiť, či k takému obohateniu vôbec došlo. Preto sa zdá, že na rozhodovanie o takomto návrhu nie sú najvhodnejšie súdy miesta, kde došlo k udalosti, ktorá viedla k obohateniu, ale súdy miesta, kde sa žalovaný údajne obohatil.

⁸⁶ Pozri najmä rozsudky zo 17. júna 1992, Handte (C-26/91, EU:C:1992:268, bod 14); z 13. júla 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, bod 35), ako aj z 19. februára 2002, Besix (C-256/00, EU:C:2002:99, bod 52).

⁸⁷ Pozri rozsudok z 20. marca 1997, Farrell (C-295/95, EU:C:1997:168, bod 19).

⁸⁸ Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jacobs vo veci Engler (C-27/02, EU:C:2004:414, bod 55).

⁸⁹ Pozri najmä rozsudok z 18. júla 2013, ŌFAB (C-147/12, EU:C:2013:490, bod 31 a citovaná judikatúra).

⁹⁰ Táto logika reštriktívneho výkladu je nevyhnutná o to viac, že opačné riešenie by v mnohých prípadoch viedlo k tomu, že by mal právomoc súd podľa miesta bydliska žalobcu, čím by sa vytvorilo *forum actoris*, ktoré je diametrálne odlišné od všeobecného pravidla stanoveného v nariadení Brusel I [pozri rozsudok z 19. septembra 1995, Marinari (C-364/93, EU:C:1995:289, bod 13)]. Komisia totiž navrhuje, aby sa za „miesto, kde vznikla škoda“, považovalo miesto, kde by sa žalobcovi malo vrátiť bezdôvodné obohatenie – čo by podľa môjho názoru bolo vo väčšine prípadov bydlisko žalobcu.

⁹¹ Pozri bod 36 vyššie.

⁹² Ako sú pripomenuté v bode 31 vyššie.

88. Obdobne článok 10 ods. 3 nariadenia Rím II stanovuje, že pokiaľ k bezdôvodnému obohateniu došlo bez toho, aby už predtým medzi stranami existoval vzťah, a strany nemajú svoje obvyklé bydlisko v tej istej krajine, je rozhodným právom pre vzniknutý mimozmluvný záväzok právo krajiny, v ktorej „došlo k bezdôvodnému obohateniu“. To sa teda nevzťahuje na krajinu, v ktorej došlo k udalosti, ktorá viedla k obohateniu, ale na krajinu, v ktorej žalovaný získal predmetný hospodársky prospech. V prípade prevodu finančných prostriedkov na bankových účtách, ako je tomu v prejednávanej veci, je krajinou obohatenia krajina, v ktorej sa nachádza banková inštitúcia, v ktorej sa tento účet vedie.⁹³

89. Je pritom pravdepodobné, že v prejednávanej veci sa toto miesto nachádza v Nemecku.⁹⁴ Keďže súdy členského štátu, v ktorom má žalovaný bydlisko, zodpovedajú miestu prijatia obohatenia, sú preto najvhodnejšie na posúdenie, či k tomuto obohateniu skutočne došlo.⁹⁵ Z toho podľa môjho názoru vyplýva, že vo všeobecnosti neexistuje „osobitne úzka“ väzba medzi návrhmi založenými na bezdôvodnom obohatení a iným príslušným súdom, ako je súd v mieste bydliska žalovaného.⁹⁶

90. Okrem toho praktická nepríjemnosť, ktorá pre HRVATSKE ŠUME vyplýva z toho, že musí podať žalobu proti spoločnosti BP EUROPA na súdoch členského štátu, v ktorom má táto spoločnosť sídlo (nepríjemnosť, ktorá – ako pripomínam – pramení z vôle normotvorcu Únie⁹⁷) je kompenzovaná procesnou výhodou: za predpokladu, že návrh bude opodstatnený a keďže sa majetok žalovanej vo veci samej nachádza v Nemecku, žalobkyňa vo veci samej už bude mať k dispozícii vnútroštátny exekučný titul na vymáhanie spornej sumy (budúci rozsudok vydaný nemeckými súdmi) bez toho, aby musela použiť konanie o vyhlásenie vykonateľnosti na to, aby bol prípadný chorvátsky rozsudok vyhlásený v tomto členskom štáte za vykonateľný.⁹⁸

⁹³ V tejto súvislosti pozri Commercial Court, Queen’s Bench Division (Spojené kráľovstvo), rozsudok z 15. júla 2015, Banque Cantonale de Genève v. Polevent Ltd and others, [2016] 2 W.L.R. 550, bod 18, ako aj DICKINSON, A.: c. d., s. 503 až 508. Okrem toho Parlament počas legislatívneho procesu navrhol, aby sa ako hraničný ukazovateľ použilo „právo štátu, v ktorom došlo k udalosti, pri ktorej vzniklo bezdôvodné obohatenie, bez ohľadu na štát, v ktorom vzniklo obohatenie“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát) [pozri pozíciu Európskeho parlamentu prijatú v prvom čítaní 6. júla 2005 na účely prijatia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. .../2005 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky („Rím II“), dokument P6_TC1-COD(2003)0168]. Tento návrh však normotvorca Únie nakoniec neprijal.

⁹⁴ Rozhodnutie vnútroštátneho súdu však v tomto ohľade neobsahuje nijaké spresnenia.

⁹⁵ Pokiaľ ide o dôkaz o zodpovedajúcom ochudobnení žalobkyne vo veci samej a neexistencii „dôvodu“, domnievam sa, že v prejednávanej veci spočíva v rozsudku Vrhovni sud (Najvyšší súd) (pozri bod 14 vyššie), ktorý bude môcť byť uznaný v Nemecku bez toho, aby sa vyžadovalo akékoľvek konanie na tento účel (pozri článok 33 nariadenia Brusel I).

⁹⁶ Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:225, bod 69), ako aj House of Lords (Spojené kráľovstvo), Kleinwort Benson Limited v. City of Glasgow District Council, stanovisko Lorda Goffa.

⁹⁷ Pozri bod 81 vyššie.

⁹⁸ Pozri články 38 až 41 nariadenia Brusel I.

V. Návrh

91. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prvú otázku, ktorú položil Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Najvyšší obchodný súd, Chorvátsko), takto:

Článok 5 bod 1 a článok 5 bod 3 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa musia vykladať v tom zmysle, že návrh na vrátenie založený na bezdôvodnom obohatení:

- nespadá pod „zmluvné veci“ v zmysle prvého ustanovenia okrem prípadu, keď úzko súvisí s predchádzajúcim zmluvným vzťahom, ktorý existuje alebo sa predpokladá, že existuje, medzi stranami sporu, a
- nespadá pod „veci nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle druhého ustanovenia.